

Không sợ chết

(CHUYỆN LỤC-HẠO-ĐÔNG, MỘT NGƯỜI ĐỒNG THỜI VỚI TON-TRUNG-SON)

Đúng cách mệnh Tôn nói lên đánh đồ Mãn-thanh, lập thành Dân quốc đến nay đã gần 25 năm. Nhưng có 18 người đời, nhất là người Minh, chỉ biết có một mình Tôn-trung-Son, hay là chỉ tên ông Tôn-trung-Son, mà ít ai để ý tới những tay sát đát, có những kẻ sinh trước hết, để giúp đỡ khuyển khải họ Tôn được quả quyết bằng hai lưỡi bàn máu nóng theo đòi con đường của mình. Như Lục-hạo-Đông là một.

« Một tướng công thành tựu cuối cùng (một tướng thành công cuối cùng) đó là một cái tên Tôn. Một ông già mà cũng rất trẻ tuổi. Một ông tướng lạc hơn trên, cao bài khôi hoàn và, được dân chúng hoan nghênh kính bái, hay dân ở ngoài biển tưởng biết bao nhiêu binh sĩ đều phải tâm tâm với viên đạn nổ gầm!

Một buổi chiều đông, trên con đường vắng, lặng, cây cối bỏ thờ, Lục-hạo-Đông lại bàn áo quần đại tang, lồng thừng gieo từng bước một, không quên vuốt râu nhai ngói, gió bắc lạnh lùng. Thân mình ông ở Thượng-hải làm nghề buôn đã 10 năm, ông quyết theo xếp về quê, ông có thể giờ nhân rồi để bàn bạc việc nước với Tôn-trung-Son. Ông cũng người đồng huyện với họ Tôn, nên lúc nhỏ cùng nhau đi có cảm tình đặc biệt.

Giữa đường gặp Tôn-trung-Son đang xa đi lại. Tay bắt một mũ, liền đi những câu chuyện nước chuyện dân đi ra đi ra miêng... Sau một cuộc đàm thoại, xếp hoạch đi định: hai ông giao hẹn, quyết nỗ lực cho được Quảng-dông, Quảng-tây trước hết, để làm cơ sở căn cứ, rồi sau sẽ lấy Hồ-nam Hồ-bắc, dần dần đến Tân-an, Hải-kinh, khi ấy mới đủ thế lực đánh lại Mãn-thanh, là cơ ngơi sáng của chính phủ Cộng-hòa sẽ phải phải bay giữa không trời đất bao la.

Tháng 9 năm Ất-mùi (1895) là lúc công việc đã tiến xong dần dần: một mặt thì mở nhà học Hoàng-cảng, một mặt thì mở học hội Quảng-châu đồng liên chi tự học những người đồng chí. Kế hoạch đã định, nhưng vì quân sự không được cần thận nên bị người ta bắt được: rồi lấy hết cả khí giới, nếu lấy lấy Lục cử một mực trốn đi, thì không đến nỗi nguy đến tình mạng. Nhưng không, ông không trốn, ông thương người hơn thương mình, ông đi báo cho họ Tôn và những người đồng chí khác biết để tìm phương đi nạn. Vì sự chăm trù nên ông bị bọn kia lấy vây bắt, cả Chu-quy-Toán và Kín-Tôn nữa.

Trong huyện Nam-hải, có

chàng đã rõ tài ông: một nghìn lời ông viết ra ở trên mặt giấy đều một giọng hùng hồn tha thiết vì dân vì nước, ông không chỉ viết gì cả.

Viên huyện quan ở huyện Kỳ nói: « Người thật là một kẻ thiếu niên anh tuấn, sao người lại đi đi dọt hoặc cái chết vào mình? Đời người, người không hiểu, ta há lại vì người mà tiếc hay sao...? »

Trên một lần một vụ cười khinh bỉ, Lục trả lời: « Nếu ta là một nước lớn, người đồng, đất rộng, vật sản nhiều, nếu ta được tự do tự chủ, cái cách lại cho hoàn toàn thì có thể ăn nhất thế giới. Nhưng nay gang sọm nói giống dân chịu dưới quyền chuyên chế của Mãn-thanh, dân một tức đi cũng thuộc dưới quyền của họ. Bởi vì sinh tồn bình sinh nước ta rồi là bình nhược. Dân không có khí phách hùng hào, nước không có một cái gì đáng cho liệt cường kinh nể. Bởi thế ngay nay chúng tôi quyết chỉ đánh đồ Mãn-thanh, lập lại Cộng hòa dân quốc. Nhưng không may quân cơ đã lộ, tài các ông có việc mà giết tôi đi, còn tiếc cái gì nữa? »

Thế là từ đó, họ Lục đã ra người (biên chế; dưới một tên có vàng, gió mưa hia quanh, mà làm lòng hi sinh vì dân vì nước, để gây ra cái ảnh hưởng rất to cho mấy trăm triệu dân Trung-hoa dựng nên nền Dân quốc.

LIÊU-KY-LỘC

Làm chàng?

Cái nạn chôn Hân dùng sai rất nhiều, nhưng tự mình dùng sai còn đáng tội được, đơm đầu của người xưa mà sai thì về cái dốt cho cô nhân, cái đó đáng tiếc.

Trong tờ báo họ có thuật bức thư của vua Quang-Trung gửi cho vua Tần về sự không chịu công nhận vàng, nơi cuối bài có chữ « truy nghịch quân mang sủng » nghĩa là, có lẽ làm chủ cho nhà, vì chữ nghịch chỉ với chủ hoặc là dấn thân. Vậy câu ấy chắc là dấn thân chứ không phải là dấn thân.

Tân-việt-nam « cái danh từ ấy xuất hiện đã trên 30 năm nay, nguyên trong khoảng sau cuộc Mãn tuất chính biến ở nước Tần, trong những sách của phái Day-lâu Tần có những bản « Tân Quảng-dông » « Tân Hồ-nam » v.v. Cụ Sao-Nam sau lúc đồng độ, có làm nhiều sách, có một quyển cũ gọi tên là « Tân-việt-nam » trong có mười thuyết và giải định (解 義 十 卷) nay thuyết đi báo họ nói « Tân-việt-nam » là cái tên mới do ông Nguyễn - văn - Vinh đặt ra, có lẽ nhà họ làm.

NGŨ-NHÂN

Lột băng bảo, bóc thơ

phải chăng là quyền được hưởng của hương thơ?

Cái nạn thơ báo trở về lại bằng bóc thơ hương hay xảy ra mà các báo không van tơn, nhất là ở miền Bắc đã trạm và hương thơ chôn chôn.

Một lần có case như vậy, nhà Bưu điện chiếu cố thì nhà Bưu điện nói đó là thuộc về quan địa phương, mà thực ra các phủ huyện ta vì cần việc công văn mà ít lưu tâm đến việc ấy, nên trong bọn đã trạm và hương thơ nhiều kẻ không làm hết phận sự - trừ ra một số rất ít - nói cho rõ là không hiểu sự quan hệ thơ báo giữa nhà Bưu điện với nhân dân là thế nào, nên coi như việc tư mà xem rồi con tem đã dán trên thơ và báo kỹ.

Tháng trước kia, ở huyện Tiên-phước (Quảng-nam), có tên trạm không đưa báo cho một người ở làng Phú Lâm mà trong đó mào chữ ký như: (việc này chưa đến huyện, tên trạm chịu tội); hay ở làng Đại-hương, phủ Hoài-nhon (Binh-dương) bóc thơ Nguyễn-Nguyễn bóc băng báo của người ta ra xem, hỏi thì y nói: « Báo thì hương thơ có thể bóc băng xem được, như không nhận thì trả lại nhà giấy thế...? »

Xem những chuyện trên, thấy cái chuyện khai thông chậm trễ ở Trung kỳ ta, sự thơ báo chậm trễ là một cái bi đát.

Dưới triều cái cách, quan địa phương phần nhiều là nhà Ân hóa có tư tưởng mới, gia di đường xa hóa mới đi khai thông, mong quan địa phương lưu ý đến sự giao thông trong thôn quê, vì thơ báo có quan hệ đến sự sống của nhân dân không phải là nó như hàn mạt vật sản theo thời giá, cũng tin tức quảng cáo mà trở một ngày có khi 100.

Tiêng-Dân

Dân chúng Đông-Dương chỉ biết có hy vọng

(Tiếp theo trang 1)

ngay thẳng. Tôi xin họ phải hiểu biết, phải có lòng nhân đạo, phải cứu giúp kẻ khổ và như rằng công việc thực dân không phải chỉ để nên bằng binh bị, khoét đục theo lối con buôn, và không phải là mở mang đường sá, đặt đường xe lửa theo lối nô lệ làm ở Ai-cập. Sự thực dân làm cho đúng nghĩa, thì nước báo hộ phải bị sinh để làm cho tăng giá trị và giải hòa dân báo hộ.

« Nay đã đến thời kỳ làm cho chính quốc hiểu rằng những món ngân sách nói rằng dành cho sự chủ quyền là không phải chỉ dùng để gọi binh lính và khí giới qua thuộc địa. Tâm hồn nước Pháp phải mở ra cho dân thuộc địa thấy rõ các cách khoáng hồng và nhân đạo hơn. Chính Pháp phải nghiêm minh trên sự đau khổ, sự khuyết điểm về phương diện xã hội, và phải cứu chữa cho gấp. Chính quốc phải đem tài chính của mình mà liên lạc với thuộc địa, mới là theo lẽ công bình, vì ai cũng không chối cãi được rằng thuộc địa đã làm một với chính quốc... »

« Trong xứ thuộc địa có trật tự, phải có địa vị cho mỗi người, và mỗi người phải có thể sống bởi công việc mình làm... »

« Cái công trình thực dân của chúng ta ở Á-đông, là cốt làm cho hai nền văn minh được tiếp xúc, vậy ai là đại diện cho hai cái văn hóa kia phải đem hết cả nhiệt tâm ý chí mà đem tác cho thành quả... »

Mấy lời tuyên ngôn của quan Toàn quyền, chúng ta có thể coi nó như một bản chương trình văn bản, vậy ai là đại diện cho hai cái văn hóa kia phải đem hết cả nhiệt tâm ý chí mà đem tác cho thành quả... »

Đã gọi là chương trình, thì không phải là độc nhất mà là mới nghe từ ngày có cuộc báo hộ. Vì Toàn-quyền nào cũng có bài từ chính kiến; nhưng đối với lời tuyên ngôn của quan Toàn quyền Brévié, chúng ta có gợi hy vọng nhiều là vì ngài đã nói: « Ngài không hứa những điều mà ngài không làm được... » Thi lời tuyên ngôn trên này, sẽ là đều mà ngài nhận chắc là làm được, và gắng làm hơn lên.

VIỆC TRONG NƯỚC

Con đường Đèo Ie và Trường nước cấp cấp chúng?

Tháng Trung lịch, huyện Quỳnh Sơn, nơi con đường Đèo Ie và Trường nước cấp cấp chúng? Huyện Quỳnh Sơn, nơi con đường Đèo Ie và Trường nước cấp cấp chúng? Huyện Quỳnh Sơn, nơi con đường Đèo Ie và Trường nước cấp cấp chúng?

Huyện Quỳnh Sơn, nơi con đường Đèo Ie và Trường nước cấp cấp chúng? Huyện Quỳnh Sơn, nơi con đường Đèo Ie và Trường nước cấp cấp chúng? Huyện Quỳnh Sơn, nơi con đường Đèo Ie và Trường nước cấp cấp chúng?

Huyện Quỳnh Sơn, nơi con đường Đèo Ie và Trường nước cấp cấp chúng? Huyện Quỳnh Sơn, nơi con đường Đèo Ie và Trường nước cấp cấp chúng? Huyện Quỳnh Sơn, nơi con đường Đèo Ie và Trường nước cấp cấp chúng?

QUANH CHUYỆN

Thợ đình công ở Bắc-kỳ

400 thợ đúc kềm ở Quảng yên hạn ngày

Ngày 24 tháng 10, 400 thợ đúc kềm ở Quảng yên hạn ngày... Ngày 24 tháng 10, 400 thợ đúc kềm ở Quảng yên hạn ngày... Ngày 24 tháng 10, 400 thợ đúc kềm ở Quảng yên hạn ngày...

THUỐC TRỊ CON

Thuốc trị con... Nhà thuốc V. P. H. H. TOURANE

THUỐC TRỊ CON

Thuốc trị con... Nhà thuốc V. P. H. H. TOURANE

CUỘC XỔ SỔ ĐÔNG-PHÁP

PHÁT - HÀNH - LẦN - THỨ - HAI

Kỳ thứ ba này sẽ xổ tại SAIGON Ngày 10 tháng Chạp tây năm 1936

Kỳ này cũng vẫn phát hành có 200.000 vé!

VỀ BẢN GIAN HẾT RỒI, MUA MAU MAU ĐI ĐỪNG CHỜ NAI!

Kỳ này cũng vẫn có:

1 số trúng	4.000\$
8 số trúng	1.000
80 số trúng	100
400 số trúng	50
4.000 số trúng	10

Hết có kỳ này, đầu trúng hay không, nhờ cái vé của thân, đợi tới ngày 20 tháng Giêng tây năm 1937, mà đi được xổ số chúng, xổ tại Huế liền sau khi xổ ở kỳ trước, có HẠ LỒ LỒN:

100.000\$ — 40.000\$ — 20.000\$

NÊN ĐỂ Ý! Vé hai kỳ trước bán hết mau quá! Năm mấy ngày nay để bắt đầu bán vé kỳ này rồi! Ở các thành thị, bán đến 18 tháng Chạp tây thì thôi, còn các tỉnh ở Bắc bán đến 17 tháng Chạp tây là xong.

CÙNG LÀ MỘT VÉ MÀ LAI ĐƯỢC HAI DIP MAY!

5.000 Đĩa HÁT COLUMBIA

PATHÉ và VICTOR ở Pháp mới sung

Xin mời quý ngài đến nghe những bài hát mới của nhà danh ca

TINO ROSSI

và những điệu hát Cải-lương, ca Huế, hát Tàu xưa nay chưa ai có, mà giá chỉ có \$90 một đĩa

SOCOA, 145, Rue Paul Bert, HUÉ

Sữa NESTLÉ

Việc Thế-gioi

VIÊN-ĐÔNG

L'EXTRÊME-ORIENT CAPITALISATION

TIENG DAN

SỮA NESTLÉ MIẾNG CON CHIM SỨC KHỎE CỦA TRẺ CON NHIỀU CHẤT BÒ

Bao thầu cho Chính-phủ Pháp Độc quyền bán cho các nhà thương, các nhà hộ sinh các nhà thương binh và các trường học Lycees & Khấp Đông-Dương

THỢ THUYỀN ĐÌNH CÔNG Ở BẮC-KY (Tiếp theo trang 2) Thợ đi làm Vì quan trên hiểu thợ thuyền nhiều cần, nên thợ ở Campuchia, Campuchia port, Đông Dương, Hà-tiên đi làm.

THUỐC TRỊ BẠCH ĐẠI VÀ TƯ CUNG Đại trị tiểu nhũn Mai Đại trị tiểu nhũn Mai Đại trị tiểu nhũn Mai

Việc Thê-gioi

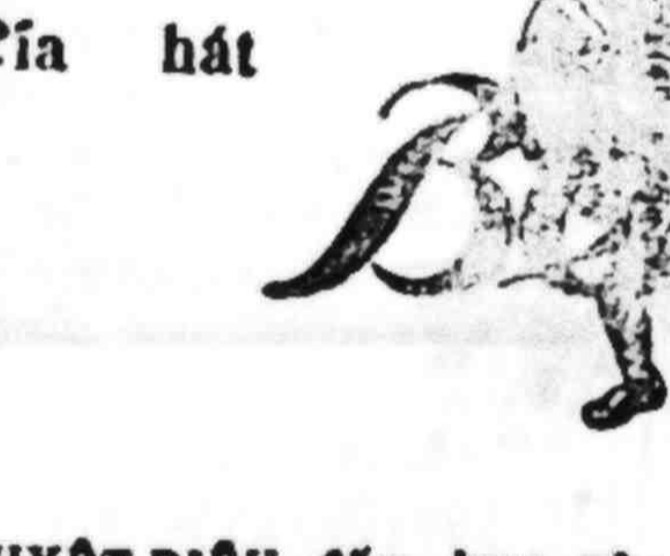
(Xem tiếp qua trang 1) Là vì tin nhiệm ban giao trong cuộc họp của giữa nước Pháp và các nước Anh, Tây-ban, Nam-tây-phi, Ba-lan, Ý, Trung...

Vấn đề Tây-ban-nha Paris, 20-11 - Phòng báo giới của đảng Cộng-sản đề tuyên bố một bức thư do Hội đồng dân chúng vùng Bô-lô yêu cầu các lãnh tụ các đảng trong chính quyền binh dân phải tham hiệp ý kiến về vấn đề Tây-ban-nha.

Madrid, 20-11. - Các nghị viên Anh vốn đến để đi khắp các thành phố xem các sự thiếp hại sau khi đã thành lập nước Dem. và trở cảnh đưa giúp dân cư không dự vào cuộc nội chiến ra khỏi thành.

Tin tức cuộc nội chiến Hendaga, 20-11. - Quân Quốc gia có lẽ đã chiếm con đường Corogao đến 5 km cách Madrid, nhà đường binh Della-Vista và cả miền cao ở vùng Balmora.

Nữ Ngự sông Hương có thú chí vui...

Cĩa hát điệu Huế TUYÊN-ĐIỀU đến bực nào, Quí ngài đã rõ. Nay xin giới thiệu thú máy hát mới và, giáng đẹp, trên nắp đã được 8 đĩa, đi đầu mang theo rất tiện.

Thi-văn với thời-dại

Chắc là ngài muốn có được một số vốn lớn mà mỗi tháng chỉ phải trả một số tiền nhỏ. Ngài cũng mong được dịp may trúng số và lãnh ngay một số tiền to lớn.

L'EXTRÊME-ORIENT CAPITALISATION VIÊN-DÔNG LẬP-BỒN Table with financial details and lottery results

Mắt con Tôi tên là Trần-Minh, hàng (hàng) Minh, hàng (hàng) Minh, hàng (hàng) Minh...

VẬT QUI LƯU KHUÔNG LAM PHƯỚC (Vật quý lưu khuông lam phước) Tôi có một vật quý lưu khuông lam phước...

BÁ = TƯỞC MÔNG = THỂ = TÔN (LE COMTE DE MONTE-ORISTO) PHÁP - QUỐC LỊCH - NỮ TIỂU - THUYẾT

The - giả : Alexandre Dumas Dịch - giả : Nam-Son Luôn cảm ơn là trên các chiến trường; có đến hai mươi lăm nghìn lính lợi tức, có con ngựa mà Sa-tô-Rô-nô trả đến những bốn trăm lạng mà không bán, có đủ các trường.

Ấy là bản phân của tôi, không của bạn phải nhắc. An-be vừa nói với rung chuông gọi Get-manh, người bồi phòng của chàng, báo: - Đêm đây một cái bánh bít quỳ và một ly rượu Xê-rét.

- Bạn Bô-sân, nhà qui phải kia là ông Mông-mô-rang-xy, nhà ngoại giao người lại là một ông Mết-tai-ních, đáng mừng giờ rưỡi thì ăn, bạn phải ăn với một chút thịt được; và bạn hãy bắt chước bạn Bô-bô-ray đây cầm trước một ly rượu và một cái bánh bít-quỳ trước cho vui.

